Jüdische Pester Zeitung.

ריעזעס בלאטט עריישיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטעט
פיר עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד.— קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר' 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

יידישע
פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאנס-טערמין
בעגיננט מיט דעם עמפפאנג דעס
ערסטען בלאטטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיטצנער-בולוואר נומ' 29
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבט.

Nr. 125, פינפצעהנטער יאהרגאנג | פעסט, פרייטאג כה תשרי ה'תרמ"ד. | Pest, den 26. Oktober 1883.

דיא דעלעגאציאן.

אם 23-טען אקטאבער ווארדע דיא דעלעגאציאן אין וויען ערעפפנעט. דאס געשיעהט יעדעס יאהר אין דיעזער צייט, נור איזט דער ארט פערשיעדען, איינמאל איזט עס וויען אונד איינמאל איזט עס פעסט. עס ווירד דא דיא פאראויסבערעכנונג דער געמיינזאמען אויסגאבען פיר דאס נעכסטע יאהר פארגעלעגט אונד דיא הערערן דעלעגירטען געבען דאצו איהרע צושטיממונג. עס ביעטעט ניכטס נייעס, מאן איזט היער דאראן שאן זא געוואהנט, וויא אן דיא אלליעהרליכע וויעדערקעהר דעס ווינטערס, דאך היער האפפטען פיעלע אויף עטוואס נייעס אונד גינסטיגעס.— וויר האטטען שאן לאנגע קיינע זא שאנע פריעדענסצייט; מאן האפפטע דאהער אויף איינע פערמינדערונג דער ארמעע, אויף איינע פערמינדערונג דער אויסגאבען פיר דיעזעלבע — אדער דאס ווענינגסטענס פיר איין יאהר דיא אססענטירונג וועגבלייבען ווירד.

אבער פאן אלל דעם קיין ווארט. אויך אים יאהרע 18 4 ווערדען דיא געמיינזאמען אויסגאבען 118 מילליאנען בעטראגען, וואפאן איינגעפעהר 100 מילליאנען אויף דיא ארמעע-קאסטען אויסקאממען. איינע סוממע דאס, דיא וואהרליך פיר עטוואס בעססערעס פערווענדעט ווערדען קאננטע.

מאן וואר נייגיעריג, וויא יעטצט אין דער דעלעגאציאן דיעזע אלליעהרליך וויעדערקעהרענדע האהע סוממע גערעכטפערטיגט ווערדען ווירד, דא וויר דאך יעטצט דען שאנסטען פריעדענס-צושטאנד האבען; אבער דיא פאליטיק קאנן שאן פיר אללעס אירגענד איינע רעכטפערטיגונג הערויספאליטיזירען, אונד דיא הערערן פרעזידענטען דער ביידען דעלעגאציאנען (דער עסטעררייכישען אונד דער אונגארישען) זאגטען אין איהרען ערעפפנונגס-רעדען: „מיינע הערערן! הארט אונד לאסט איך זאגען, דער פריעדע איזט וואהל געזיכערט, אונזערע פערהעלטניססע צו דען איבריגען אייראפעישען שטאאטען זינד דיא פריינדליכסטען אונד בעסטען; אללע שטאאטען פיהלען דאס בעדירפניס נאך פריעדען, אינדעם איבעראלל געלד-מאנגעל הערשט, אונד מאן דיא ווייטערע בעלאסטונג דער שטייער-טרעגער פערמיידען וויל;— אבער ביי אלל דעם דירפען וויר דיא גראסמאכט-שטעללונג דער מאנארכיע ניכט אויסער אכט לאססען. וויר מיססען אין יעדעם פאללע שטארק אונד געפירכטעט דא שטעהען, דענן נור זא קאננען וויר דען אנגריפף אירגענד איינעס פיינדעס פערהיטען. דאס בעשטרעבען דער דעלעגאציאן ווירד דאהער נור דאס זיין, דען געלד-מאנגעל דעם שטאאטעס איינערזייטס אונד דיא גראסמאכט-שטעללונג דער מאנארכיע אנדערערזייטס צו בעריקזיכטיגען. אלזא: דיא אויסגאבען ניכט צו פערמעהרען, זא אבער אויך ניכט אויף קאסטען דער ארמעע-מאכט צו פערמינדערן.

אויך דיעזע רעכטפערטיגונג איזט ניכט נייא, דא וויר זיא נאך יעדעס יאהר אין דען דעלעגאציאנען געהערט האבען. דיא פאראויסבערעכנעטען געמיינזאמען אויסגאבען ווערדען אלזא איממער בעוויללינגט; נאך ניע האט עס זיך אבער הערויסגעשטעללט, דאס מאן מיט דען פאראויסבערעכנעטען אויסגאבען אויסגעקאממען ווערע; מאן האט איממער מעהר אויסגעגעבען, אלס פאראויסבערעכנעט ווארדע. אונזער געמיינזאמער קריעגס-מיניסטער קאם איממער אום דיא בעוויללינגונג איינעס נאכטראגס-קרעדיטס איין — אונד היער זינד דיא נאכטראגס-קרעדיטע בעזאנדערס אנגעוואכסען.

אלזא איממער דאסזעלבע שפיעל! — דאך ניין! היער איזט אין דער אונגארישען דעלעגאציאן עטוואס נייעס צוגעקאממען. ביי דער וואהל דער דעלעגירטען אים אונגארישען רייכסטאגע פפלעגט געוואהנליך דיא רעגיערונגס-פארטייא, וועלכע דיא מאיאריטעט בילדעט, זא ריקזיכטספאלל צו זיין, דאס זיא אויך אייניגע געגנער דער רעגיערונג אין דיא דעלעגאציאן וועהלט. פאן דען אויסערסטען לינקען קאננטע מאן ניעמאנד וועהלען, דא דיעזע פאן דער דעלעגאציאן איבערהויפט ניכטס וויססען וויל — אונד זא וועהלטע מאן יעדעס יאהר פיער מיטגליעדער דער געמעסיגט-לינקען (פעראייניגטע אפפאזיציאן) אין דיא דעלעגאציאן. היער אבער האט מאן נור דריי פאן דער פעראייניגטען אפפאזיציאן, נעמליך אפפאני, סילאדי אונד פולסקי, געוועהלט, וואריבער איינע אונגעהייערע ענטריסטונג זייטענס דער פעראייניגטען אפפאזיציאן ענטשטאנדען — אונד אלס דיא אונגארישע דעלעגאציאן ערעפפנעט ווארדע, ערשיענען דיא דריי געוועהלטען אפפאזיציאנעללען אין דערזעלבען ניכט, זאנדערן ריכטעטען אן דען פרעזידענטען איינע צושריפט, דאס זיא וועגען יענער ריקזיכטסלאזיגקייט דער רעגיערונגס-פארטייא דיא וואהל ניכט אננעהמען אונד זיך אן דען פערהאנדלונגען דער דעלעגאציאן ניכט בעטהייליגען ווערדען. — אבער דיא הערערן פאן דער דעלעגאציאן מאכטען זיך ניכט פיעל פאן דיעזער אבדאנקונג, זאנדערן זיא ווערדען גאנץ איינפאך דריי זאגענאננטע „ערזאטץ-מעננער" אין דיא דעלעגאציאן בעריפען. — דיא בעוויללינגונגס-מאשינע ווירד נון אים זא לייכטער אים גאנגע זיין, דא זיא יעטצט זייטענס דער אפפאזיציאן קיינע הינדערניססע האבען ווירד, אונד דיא פיעלען געמיינזאמען אויסגאבען אונד דיא פיעלען נאכטראגס-קרעדיטע ווערדען אהנע ווייטערעס בעוויללינגט ווערדען. וויר שטייערצאהלענדען בירגער זינד יא דאפיר דא, אים דיעזע קאסטען צו טראגען — אונד מעהר ברויכט מאן ניכט!

איין איינאהמסגעזעטץ פיר דיא יודען.

אין איינעם פריינגען, קאנסטיטוציאנעללען שטאאטע, ווא אללע בירגער גלייכגעשטעללט, גילט דיא רעגעל: „גלייכעס רעכט פיר אללע." אללע פאם פארלאמענטע געשאפפענען אונד פאם קאניגע סאנקציאנירטען געזעטצע געלטען אללען בירגערן, אהנע אונטערשיעד דער קאנפעססיאן, אונד זא וואר עס אויך אין אונגארן, ווייטרעם עס זיינע קאנסטיטוציאן וויעדער ערהאלטען, ביז יעטצט. זא צום ביישפיעל בעשטיממטע דאס שטאאטס-געזעטץ, דאס דיא געמיינדען, אב יידישע אדער ניכט-יידישע, אויף איינע זעלבסטשטענדיגע אויטאנאמע ווייזע דיא מאטריקען איבער געבורטס-, הייראטהס- אונד טאדעס-פעללע פיהרען, אהנע דאס זיא היעביי פאן דען שטאאטס-בעהארדען בעזאנדערס בעאויפזיכטיגט ווערדען. —

נון מאכט זיך אבער אונזער קולטוס- אונד אונטעררריכטס-מיניסטער טרעפארט זייט לעטצטערער צייט מיט דען יודען פיעל צו שאפפען. דיא איבריגען קאנפעססיאנען לאסט ער אין רוהע, אבער דיא יידישע ניממט ער שארף אינס אויגע; זינד וויר דאך דאס אויסערוועהלטע פאלק, וואריס זאלל אלזא ניכט אויך ער אינס צו זיינער בעזאנדערען בעשעפטיגונג הערויסוועהלען. ער בעשעפטיגט זיך זעהר פיעל, זאגאר צו פיעל מיט דען „חדרים" אונד „ישיבות", אונד דיעזען זאממער מאכטע ער זאגאר איינע רייזע נאך נארד-אונגארן, נאך מאראש-סיגעטה אונד מונקאטש, אום דיא צושטענדע דער דארטיגען יודען אונד נאמענטליך איהרען בילדונגס-גראד קעננען צו לערנען. וועלכע איינדריקע ער דארט געוואננען, וויססען וויר ניכט, אבער וויא עס אללגעמיין הייסט, וואַרען דיעזעלבען ביי איהם קיינע בעזאנדערס גינסטיגען, דענן ער מאכטע זיך זאפארט דאראן, דיא צושטענדע דער ארטהאדאקסען יודען אין זיינעם זיננע צו פערבעססערן. פאר אללעם הייסט עס, דאס ער דיא מאטריקענפיהרונג אין דען נארד-אונגארישען יידישען געמיינדען אין שרעקליכסטער אונארדנונג געפונדען — אונד ער ליעס שנעלל איין נייעס בעזאנדערעס מאטריקענגעזעטץ פיר דיא יודען אין אונגארן אויסארבייטען. דיא יודען זאללען אלזא, וויא מאן צו זאגען פפלעגט, איינע עקסטרא-וואורסט, איין איינאהמס-געזעטץ ערהאלטען, וואס דיא איבריגען קאנפעססיאנען ניכט האבען. נאך דיעזעם נייען מאטריקענ-געזעטצע פיר דיא יודען זאלל דיא מאטריקענפיהרונג דער יידישען געמיינדען אונטער שטרענגער קאנטראללע דער בעהארדען, דעם שטוהלריכטערס אונד דערגלייכען שטעהען. אין יעדער יידישען געמיינדע מוס זיך דער מאטריקענ-פיהרער דאריבער אויסווייזען, דאס ער ווענינגסטענס פיער אונטער-גימנאזיאל- אדער רעאלקלאססען אבסאלווירט האט, אונד עס גענינגט ניכט, וועננ ער דען יידישען געמיינדען זעלבער זיינע בעפעהיגונג נאכווייזט, זאנדערן האט עבען דיא בעהארדע דאריבער צו ענטשיידען, אב דער מאטריקענפיהרער דיא פארגעשריעבענען קעננטניססע ווירקליך בעזיטצע. דיא מאטריקען מיססען ביי איהרער אנלעגונג דעם שטוהלריכטער פארגעלעגט ווערדען אונד דיעס מוס אויך צו ענדע יעדעס יאהרעס ביים יעהרליכען אבשלוססע דער מאטריקען געשעהען.— דיעזעס איינאהמס-געזעטץ פיר יודען זאלל שאן אים יאהרע 1884 אינס לעבען טרעטען, אונד יעדער פערשטאס געגען דיא בעשטיממונגען דיעזעס געזעטצעס ווירד מיט האהען געלד-שטראפען בעלעגט ווערדען.— דאך דער אללצושטרענגע הערר קולטוס-מיניסטער איזט אויך עטוואס גנעדיג; ער בעשטיממטע אויך אין דיעזעם געזעטצע, דאס וועננ עס זיך אין „מאנכען" יידישען געמיינדען הערויסשטעללען ווירד, דאס זיא איהרע מאטריקען בראוו פיהרען אונד שאן פאלגזאם זינד, זא ווירד מאן דיעזען בראווען, פאלגזאמען געמיינדען ווייטער דיא זעלבסטשטענדיגע אויטאנאמע מאטריקענפיהרונג, וויא ביי דען איבריגען קאנפעססיאנען, איבערלאססען.

אלס מאן נון דיא קונדע פאן דיעזעם נייען איינאהמס-געזעטצע פיר דיא יודען דורך דיא צייטונגען ערפאהרען, מאכטע דיעזע אין אללען יידישען קרייזען איינען פיינליכען איינדרוק. דענן וויא וויר בערייטס אין נומער 122 אונזערעס בלאטטעס מיטגעטהיילט, לייטעט יא אויך דער 6-טע פונקט דעס אנטי-סעמיטען-קלובס, דאס מאן דען יודען דיא זעלבסטשטענדיגע מאטריקענ-פיהרונג אויס דען הענדען נעהמע, אונד זאמיט וועדע יא אונזער קולטוס-מיניסטער טרעפארט דיעזעם פונקטע נאכגעקאממען. דיא אנטי-סעמיטען קאננטען דא אין איהרער זיעגעספריידע אויפיובצען אונד רופען: דיא רעגיערונג זעלבער פאלגט אונס נאך אונד נאך, אונד וועננ זיא שאן מיט דער שאפפונג איינעס איינאהמס-געזעטצעס פיר דיא יודען בעגאננען, זא ווירד זיא דאביי ניכט שטעהען בלייבען אונד ווירד נאך אונד נאך דאהין געלאנגען, דאס אויך דיא גלייכבערעכטיגונג דען יודען ענטצאגען ווירד.

"דעסהאלב וואגטע איך ניכט, דאס אללעס צו זאגען, וואס איך מיט מיינען אייגענען אויגען געזעהען!" — פערטהיידיגער שיינעמאנן צום צייגען: „איך וויים נור זא פיעל, דאס געגען זיא שאן פאר יאהרען איינע אונטערזוכונג איינגעלייטעט ווארדע, וויל זיא ביים אונטערריכטע אין דער ביבלישען געשיכטע דען אבראהאם (אברהם אבינו) פערשפאטעט האבען. דאמאלס שאן האבען זיא אלזא איהרע יודענפיינד-ליכקייט בעקונדעט; איינעם זאלכען צייגען איזט וואהל קיין גלויבען צו שענקען!" (וויר האפפען, אין נעכסטער נוממער שאן דאס פריישפרעכענדע אור-טהייל מיטטהיילען צו קאננען. אימטעריהן איזט דיעזער פראצעס אין זעהר טרויריגער. אנטי-סעמיטען שטעקען איינע סינאגאגע אין בראנד, אונד דא דאנן ווערדען נאך דיא אונגליקליכען יודען אין איינען פראצעס פערוויקעלט!)

* (איבער דאס אונגליק אין דער סינאגאגע.) וואריבער וויר בעריימס אין פאריגעם בלאטטע בעריכטעטע, ווירד יעטצט פאלגענדעס אויסטיהרליכע מיטגעטהיילט: דורך אונפארזיכטיגקייט דעם ביטשאליכען סינאגאגענ-דיענערס ביים אנצינדען דער פעטראלעאום-לאמפען אין דער פרויען-גאללעריע אנ כל נדרי-אבענד וואר דיא לאמפע געשפרונגען [illegible] דיא שפליטטער דען פרויען אינס געזיכט. עס וואורען דא געגען 600 פרויען; זיא ערהאבען איינען פירכ-טערליכען פייער-לערם, [illegible] בעגאנגען זאפארט איין שטאסען אונד דרענגען, וועל-כעם אין דער מינוטע [illegible] דען מענגערן איינען אונגעהייערן שרעקקען [illegible]-אורזאכטע. — דיא מענגער [illegible] אייגען, אום דיא אורזאכע דעם לערמס [illegible]-רען, אבער דיא [illegible] בערייטס [illegible]-נעם דיכטען מענשען-קנייעל [illegible], דאס מאן ניכט [illegible] קאננטע. מאן האָרטע ניכטס, אלס [illegible] שמערצען אונד הילפע געשרייא, [illegible] איינע אונבעשרייבליכע; פיעלע פרויען [illegible] איבער דיא קאפפע דער אויף דען [illegible]-גענדען ווייבער [illegible], [illegible] אדער אין אהנמאכט ליעגען געבליעבען. [illegible] פעדלאָר דען פערשטאנד, [illegible] ציא ערשיענען [illegible] אנלעגען ליעס אונד [illegible] דען אבען שרייענדען [illegible] בעגונ[illegible] דען-זעלבען צו פערזיכערן, דאס [illegible]. — דאס וואר אין [illegible] 40 [illegible] ווארדען [illegible] [illegible] יעממערליכעם ווייגען [illegible] דיא [illegible], אונד ווארדע דיא גאנצע נאכט אין דער [illegible] דער לייכען אונד אן דער פפלעגע דער [illegible]-טען געארבייטעט. פיעלע מענגער [illegible] פרויען געהיים בעערדיגען, דאמיט [illegible] סעצירע, וויל נאך דעם לאנדעס-געזעטצע אללע דורך אונגליכע אומגעקאממענען סעצירט ווערדען מיססען. —

* (יידישע אנזיעדלונגען אין פאלעסטינא.) וויא דיא הייטיגען בלעטטער מעלדען, האבען באראן ראטהשילד אונד באראן הירש גראסע לאנד-שטרעקען אין פאלעסטינא אנגעקויפט, וואו נור זאלכע יודען אנגעזיעדעלט ווערדען זאללען, דיא זיך מיט דעם אקערבויא בעשעפטיגען אונד ניכט פאן דען איבלי-כען אונטערשטיטצונגען (נדבות לעניי ארץ ישראל) לעבען וואללען.

נור נאך דיעסמאל מוס וועגען דער הייליגען פייערטאגע דיזעס מיטטוואך-בלאטט וועגבלייבען, ווייטער אבער ערשיינט אונזער בלאטט וויעדער רעגעלמעסיג דריימאל וועכענטליך.

געשעפטסבעריכט.

פעטטער-פרייזע.

קארן (נייא) 7.40—7.80 גולד.

גערסטע, פוטטער-וואארע 6,90—7.50 גולד. מאלצ-וואארע 7,80—8.50 גולד.

קוקורוץ 6.10—6,15 גולד.

האבער (נייע) 6,30—6,75 גולד.

רעפס פער אויגוסט-סעפטעמבער 1884 צו 13.75 —14 גולד.

מעהל-פרייזע (פער 100 קילאגראמם זאמט זאק, פרייא אב פעסט:) נר׳ 0: 19 גולד. 30 קר׳. נומ׳ 1: 18 גולד. 60 קר׳, נר׳ 2: 18 גול. 30 קר׳, נר׳ 3: 17 גולד׳ 60 קר׳. נר׳ 4: 16 גולד׳ 60 קר׳. נר׳ 5: 15 גולד׳ 60 קר׳. נר׳ 6: 14 גול׳. 30 קר׳. נר׳ 7: 13 גולד׳ 70 קר׳. נר׳ 8: 12 גולד׳ 90 קר׳. נר׳ 8½: 11 גולד. 30 קר׳. נר׳ 8¾: 8 גולד׳ 90 קר׳. פיינע קלייע 4.50 גולד. גראבע קלייע 4,30 גולד.

הילזענפריכטע: ערבסען אונגארישע 9,50 —11.–, לינזען 10.—12 גול. פיזאָלען גראָסע ווייסע 9.50—10,50 גול׳. צווייגעל-בוהנען 11.50—12 גול׳. ראָהע הירזע 6.90 גול׳. הירזע ביין 11.50—12 גול׳. מאָהן גרויער 27. גולד. בלויער 28 גולד. — קימעל 27 גולד.— (אללעס פער 100 קילא)

וויקען 6.50—7. גולד.

ספיריטוס. ראָהע מעלאַסע, איט קליינען 34,25, איט גראָסען 34.75 גולד. אלטע ראפינירטע —.36—36,25 גול. פער 10000 ליטער פראָצענט.

צוועטשקען: אַלטע באָסנישע פער אָקטאָבער-נאָוועמבער 17,06 גולד.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) 18 גול׳.

צוקער. ראפפינאדע —.44—45.50 גולד. מעליסע 43—43.50 גול׳. ווירפעל-צוקער .47—47,50 גולד.

קנאָפערן. אונגארישע פרימא 18.50—19 גולד.

קלעעזאמען אונגארישע 48—53 גולד.

ריבעל צו —.45 גולד. פער צענטנער.

רעגענשירמען 3.75 גולד.

פעטראָלעום 25.1—25.75 גולד.

שאפוואָללע. אין פאָריגער וואָכע ווורדען 15000 שטיק [illegible] נאַכגעזוכטן פערקויפט. אונד צוואר:

דייטשוואָללינע 2.80 - 3.30 גולד׳, באטשקער אונד באנאטער 2.60—3.20 גול׳ פער פאאר. — סערבישע 132—140 גולד. — טירקישע, מאצעדאָנישע אונד באָסנישע 47—48 גולד. פער 56 קילא. (אללעס פער 2 פערצענט ראבאטט.)

לאממפעללע, סערבישע צו 110—120 גולד, דייטשוואָללינע לייכטע 40 — 50, שווערע 60—70 גולד. פער 102 שטיק.

הייטע פער 100 קילא, טראָקענע אונגארישע אָכסענ-הייטע — קילא צו 108—112 גולד.— דעטטא קוה-הייטע — קילא 108 112 גולדען פער פאאר. — ראָסהייטע —.12—13.50 גולדען. קאלב-פעללע אָהנע קאָפפע 220— 225 גולד׳ מיט קאָפפען—.

לעדער. געפאקטעס פפונדלעדער פאָן 24—28 ק׳ 168- 172 גולד. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאָן 10—14 קילאָ 160—162 גולד. צווייטמאל פערזעטצטע טערצען 16—18 קילאָ צו 163—165 גולד. אונד דריימאל פערזעטצטע טערצען 19 22 קילאָ 166 168 גולד. — אָבער-לעדער: קוה-הייטע געגערבטע 5—6½ קילאָ 225—245 גול. געצאָגענע 6—7 קילאָ 215—2 0 2 גולד.

קאלב-פעללע. געגערבטע 6—9 קילאָ 330 – 375 גולד. בריינע 9—12 קילאָ 435—465 גולד.

שאפוואָללע. אין פאָריגער וואָכע וואר דאס געשעפט גוט, עס ווארדען 1500 מטרצ׳ פערקויפט. אי׳ צ׳ פעהלערפרייע מיטטעל איינשור78—88 גול. פעהלערהאפטע מיטטעל איינשורען 72 — 76 גולד, אָרדינערע זאנד איינשור 51—54 גולד. געבירגס-צוויישור זאָממער אונד לאמס-וואָללע 82—84 גולד. — טהייס צוויישורען ווינטער-אונד זאָממער-וואָלע 64—65 גולד. (אללעס פער 56 קילאָ.)

וויענער-פרייזע.

ווייצען, פערקויפט ווארדען 20000 מעטערצ. פרייזע: אונגארישע-ווייצען 77—82-קילאָ 10,25—10,85 גולד׳ פער מעטערצענט.

קאָרן, אונגארישעם 69—72-קילאָ 8.10—8,30 גולד׳ פער [illegible].

גערסטע סלאוואָנישעם 60—64-קילאָ —.9— 10,50 גולדען.

האַבער אונגארישעם —.5 — 7.15 גולדען פער מעטער-צענטנער.

קוקורוץ 6.80 6.95 גולדען.

ווייצענ-מעהל נר׳ 0: —.20—.21 גולד. נר׳ 1: 19.50—.20 גולד. — נומ׳ 2: 17.50—18,50 גולדען. נר׳ 3: 16.50—17,50 גול׳ אללעס פער מעטצענט.

קאָרן-מעהל נר 1: 14.50—15,50 גולד., נר׳ 2: —.12—.13 גולד׳ פער מעטצע.

[illegible] 33.75 — 34 גולדען פער 10000 ליטער-[illegible].

ריבעל 42—42,50 גולדען פער 100 קילא.

ליזעהונג פאם 20. אָקטאָבער 1883.

ווין	89	23	28	45	3
גראַץ	62	20	24	47	8
טעמעשוואר	52	82	69	73	4

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-צעטטעל.

ווייצען (נייער)	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאגראמם
נאָרד-אונגארישער	75	
"	76	
"	77	9.30—9.35
"	78	9.40—9.45
"	79	9.50—9.55
"	80	9.60—9.65
"	81	9.70—9.75
פעסטער-באָדען	75	
"	76	
"	77	9.60—9.65
"	78	9.70—9.75
"	79	9.85—9.90
"	80	9.95—10.—
"	81	10.05—10.10
טהייס	75	
"	76	
"	77	9.70—9.75
"	78	9.80—9.85
"	79	9.90—9.95
"	80	10.05—10.10
"	81	10.15—10.20
ווייסענבורגער	76	
"	77	9.60—9.65
"	78	9.70—9.75
"	79	9.85—9.90
"	80	9.95—10.—
"	81	10.05—10.10

פרוכטע	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאגראמם
קאָרן	70 —	7.00—7.50
גערסטע טאפעל	82	—.——.—
" פוטטער	62	7.20—7.25
האבער	40	8.75—8.55
קוקורוץ באנאטער	75	6.25—6.20
" [illegible]	73	6.15—6.05
הירזע	—	7.—7.25

	פער הערבסט	פער פריה-יאהר
ווייצען	"	9.50
קוקורוץ	"	10.15
גערסטע	"	—.—
האבער	"	—.—
"	"	—.—
"	"	7.—
רעפס	"	—.—

זאק-מעהל			
נוממער	0	דער זאק צו 100 קילאגראמם מיט זאק [illegible]	19 50
"	1		18 80
"	2		18 50
"	3		17 80
"	4		13 90
"	5		15 50
"	6		15 20
"	7		14 30
"	8		13 70
"	8½		12 40
			11 50
[illegible]			5 50
[illegible]			3 75

קורס-צעטטעל פאם 20. [illegible].

פל.	קר.	לאָזע
23	50	[illegible] לאָזע צו 20 גולד.
126	50	[illegible] לאָזע " 100 "
64	50	דעטטא " 50 "
26	50	[illegible]-לאָזע " 30 "
40	—	[illegible] " 20 "
113	—	אונגארישע-פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.
109	80	[illegible]-לאָזע
125	—	[illegible]

פל.	קר.	ווערטה-פאפיערע
119	50	אונגארישע גאָלדרענטע 6%
86	87	דעטטא " צו 5%
85	55	[illegible]
99	—	[illegible]
96	50	[illegible]
93	—	[illegible]
98	30	[illegible]
97	—	[illegible]
138	—	[illegible]
97	—	[illegible]
101	—	[illegible] קרעדיט צו 5 [illegible]
101	15	[illegible]
98	50	[illegible]
146	75	[illegible]

פל.	קר.	געלד-קורז
[illegible]	—	[illegible]
[illegible]	72	דוקאטען
[illegible]	52	[illegible] 3 גולדען [illegible] (20 פראנק)
[illegible]	52	[illegible]
[illegible]	30	[illegible]
[illegible]	55	20 [illegible]
[illegible]	57	[illegible]

פל.	קר.	לאָזע
120	—	1854-ער 4-פראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע
131	—	1860-ער [illegible]
138	—	דעטטא [illegible]
147	25	1864-ער לאָזע צו 100 גולדען
[illegible]	—	דעטטא " 50
[illegible]	—	[illegible]
53	—	[illegible]
98	—	[illegible]
36	—	[illegible] " 40 גולדען
10	—	[illegible] לאָזע
57	—	[illegible] לאָזע
17	—	[illegible] לאָזע צו 10 גולדען
15	—	[illegible] " 20
30	—	[illegible] " 40
40	—	[illegible] " 40
70	—	[illegible]
20	—	[illegible]
10	—	[illegible]
30	—	[illegible]
31	—	[illegible]
57	—	[illegible]
40	—	[illegible]

Eigenthümer und verantwortlicher Redakteur: M. REIS.

Budapest, 1883. — Druck ,v M. Burian Waitznerboulevard.

אבער האט מיך דיא טהיילנאהמע אונזערער גלויבענס-ברידער אין אמעריקא זעהר פריידיג איבערראשט. אין אמעריקא ווייס מאן גאטטלאב פאן קיינען יודענפערפאלגונגען, אונד זא האטטע איך אויך ניכט דיא טרויריגע פעראנלאססונג, צו דערען שוטץ עטוואס צו טהון. ווענן דיעזע טראטצדעם איהרע פריינדשאפטסגעפיהלע פיר מיך צום אויסדרוקע ברינגען, זא בעווייזט דיעס נור, דאס אונזערע גלויבענסגענאססען אין אמעריקא פיר דאס געשיק איהרער ברידער אין דען איבריגען וועלטטהיילען איינע אויפריכטיגע טהיילנאהמע עמפפינדען — אונד דאס עבען גערייכט מיר צור בעזאנדערען פריידע!" —

סיר מאנטעפיארע האט ביא דיעזער געלעגענהייט זעהר בעדייטענדע סוממען צו פערשידענען וואהלטהעטיגען צוועקען געשפענדעט. — איין ענגלישעס בלאטט ברינגט איבער מאנטעפיארע פאלגענדע איינצעלהייטען: אין זיינער יוגענד מיסטע ער דיא טרויריגען פערהעלטניססע דער יודען אין לאנדאן טיעף בעדויערן. דיא יודען דורפטען זיך דאמאלס אין לאנדאן נור אונטער זעהר דריקענדען בעדינגונגען געשעפטע ערעפפנען. אויף דער בערזע דורפטען ניע מעהר אלס 12 יידישע בארזיאנער ערשיינען. — דאמאלס וואהנטע אין לאנדאן נאך קיין ראטהשילד. דיא ראטהשילדס ווארען רייך, וואהנטען אבער נאך אללע אין דער יודענגאססע אין פראנקפורט. זייטדעם איזט דיא יודענעמאנציפאציאן צום געזעטצע ערהאבען ווארדען. איין פערוואנדטער מאנטעפיארעס, דער פאר וועניגען יאהרען פערשטארבענע סיר געארג יעססעל, ווארדע צום אבערלאנדעס-ריכטער ערנאננט. בעניאמין דיזראעלי (לארד בעאקאנספיעלד), דער אויף זיינע יידישע אבשטאממונג שטעטס שטאלץ וואר, ווארדע מיניסטער-פרעזידענט אונד האטטע איינע לאנגע רייהע פאן יאהרען הינדורך איינען ענטשיידענדען איינפלוס אויף דיא געשטאלטונג דעס ענגלישען שטאאטעס. אים יאהרע 1827 ווארד מאנטעפיארע מיט דער איבערברינגונג דער וויכטיגסטען שטאאטס-דעפעשען אן דען שפעטערען קאניג ווילהעלם דען פיערטען בעטרויט. — אים יאהרע 1837 ווארדע מאזעס מאנטעפיארע צום שעריף (פריעדענס-ריכטער) פאן לאנדאן ערנאננט, אין וועלכער שטעללונג ער זיך דיא אללזייטיגסטע האכאכטונג עררואנג. ער וואר צייט זיינעס לעבענס איממער איין שטרענג ארטהאדאקסער יודע. טראטצדעם האבען איהן זיינע פערוואנדטען אלס פריזיניג געהאלטען. אונד ווארום? וויל ער פאן ספרדים (מגולי שפאניען) אבשטאממטע, דיא זיך בעקאננטליך מיט אשכנזים ניכט פערהייראטען. ער יעדאך הייראטעטע דיא טאכטער איינעס אשכנזי, נעמליך דעס באראנעטס קאהן אויס אמסטערדאם. איין ראטהשילד הייראטעטע זאדאנן דיא צווייטע טאכטער דיעזעס קאהן, ווארויף זאדאנן זיין ברודער אברהם מאנטעפיארע איינע שוועסטער דיעזעס ראטהשילד הייראטעטע. מאזעס מאנטעפיארע ווארדע אלזא צו איינעם דאפפעל-שוואגער דער ראטהשילדס. אלס נאפאלעאן I. אים יאהרע 1815 פאן דער אינזעל עלבא געפליכטעט וואר, דא האטטע היעפאן מאנטעפיארע דיא ערסטע נאכריכט, וואדורך ער אויף דער בארזע אין וועניגען אויגענבליקען פיעלע מילליאנען געוואנן. וואס מאנטעפיארע פיר זיינע גלויבענס-גענאססען געטהאן, דאס איזט יא אללער וועלט צור גענוגע בעקאננט.

* (א ו י ד י ע נ צ ע ן ב י י א ה א פ ע.) אין דער לעטצטען אודיענץ עמפפינג זיינע מאיעסטעט דען האפוועכסלער איגנאץ דייטש, דער אלס קוראטאר דער יודען-געמיינדע (כולל אונגארן-עסטרייך) אין ירושלים איינע גראטולאציאנס-אדרעססע דער אין ירושלים אנזעססיגען עסטרייך-אונגארישען איזראעליטען אוים אנלאס דער גליקליכען ענטבינדונג דער קראנפרינצעססין איבערייכטע. זיינע מאיעסטעט נאהם דיעזע אדרעססע הולדפאללסט ענטגעגען.

* (א י י ן ט ר ו י ע ר-ש פ י ע ל.) וויא וויר אין נוממער 123 אונזערעס בלאטטעס מיטגעטהיילט, האטטע דיא טאכטער דעס היעזיגען יידישען מילליאנערס, היינריך שאסבערגער, נאכדעם זיא זיך געטויפט, דען גראפען באטטהיאני געהייראטעט. פארגען מאנטאג אבענדס, אלס בערייטס אונזער בלאטט עקספעדירט וואר, לאנגטע היער אים טעמעשוואר איינע טעלעגראפישע דעפעשע איין מיט דער מעלדונג, דאס דארט דיעזער גרעפליכע שוויעגערזאהן שאסבערגערס אים דועלל געטאדטעט ווארדע. דיא זאכע האט פאלגענדע פארגעשיכטע. שאן זייט צוויא יאהרען האט זיך איין יידישער אדוואקאט, נאמענס דר' ראזענבערג אוים קיש-צעלל, אום דיא האנד דיעזער שאסבערגערישען טאכטער, דער נון פערוויטטעטען גרעפין באטטהיאני, בעווארבען. דאס מעדכען וואר אין איהן אויך זעהר פערליעבט; דאך וואללטען דיא עלטערן איינען געוואהנליכען יידישען אדוואקאטען ניכט אלס שוויעגערזאהן האבען, זיא שטרעבטען נאך עטוואס האהערעס — ניכט נאך איינעם „בחור" — זאנדערן עבען זא וויא איהרע ערסטע טאכטער איינען כריסטליכען אדעליגען געהייראטעט, נעמליך דען באראן בארנעמיסא, זא זאללטע אויך איהרע צווייטע טאכטער, נאמענס איללאנא, איינען אדעליגען הייראטען. אלס נון נאר באראן בארנעמיסא געהארט, דאס איין יידישער אדוואקאט אום דיא האנד זיינער שוועגערין אנהאלטע, דא ערקלערטע ער, זיך ליעבער שיידען צו וואללען, אלס דער שוואגער איינעס יידישען אדוואקאטען צו זיין. איללאנא שאסבערגער וואוסטע, וועלכע שוויעריגקייטען איהר צור פערעהעליכונג מיט ראזענבערג אים וועגע שטעהען, דאך זעטצטע זיא איהר ליעבעספערהעלטניס מיט ראזענבערג פערשטעקט פארט, אונד אלס זיא דיעזען זאממער מיט איהרען עלטערן אין קארלסבאד וואר, דא קאם אויך ראזענבערג דארטהין. ראזענבערג אונד איללאנא מאכטען נון איינען אויספלוג נאך מאריענבאד, וואו זיא זיך פאן איינעם ראבבינער אין געגענווארט צווייער צייגען טרויען ליעסען. זאמיט וואר דיעזעס פאאר נאך יידישעם געזעטצע גילטיג געטרויט. — מיט ענטזעטצען ערפוהרען דיא עלטערן פאן דיעזער געהיימען טרויאונג; דאך זיא ליעסען דיא זאכע ווייטער געהיים האלטען אונד וויללינגטען שיינבאר אין איינע „פערלאבונג" דיעזעס פאארעס איין. פאר דער וועלט האט עס אלזא געהייסען: ראזענבערג זייא מיט פריילין איללאנא שאסבערגער פערלאבט. נון ווענדעטען דיא עלטערן אללעס מאגליכע אן, אום דיעזע ליעבע צו ראזענבערג אויס איהרער טאכטער הערצען צו שלאגען. זיא מאכטען מיט איהר איינע רייזע אינס אויסלאנד, בעזוכטען דאס שאנע פאריז, קאמען דא נאך באדען (אים הערצאגטהומע באדען) — אונד דארטהין קאם אויך, אלס אב עס צופעללינג געוועזען וועהרע, דער שאנע יונגע גראף באטטהיאני, דער נון דעם פריילין אויף דיא שמייכעלהאפטעסטע ווייזע דען „האף" מאכטע — אונד דאס ענדע דאפאן וואר, דאס איללאנא שאסבערגער מיט גראף באטטהיאני פערלאבט ווארדע. אום דיא יידישע הייראטה זיינער טאכטער מיט ראזענבערג קיממערטע זיך היינריך שאסבערגער וועניג, דענן ערסטענס איזט נאך דעם אונגארישען לאנדעסגעזעטצע איינע אים אויסלאנדע געשלאססענע עהע, בעזאנדערס אהנע געזעטצליכע פערקינדיגונג, אונגילטיג, אונד צווייטענס ווענן זאגאר איינע יידישע הייראטה גילטיג וועהרע, קאנן איללאנא דאך אלס געטויפטע דען גראפען באטטהיאני הייראטהען. — אלס ראזענבערג פאן דער פערלאבונג זיינער נאך יידישען געזעטצען איהם אנגעטרויטען פרויא מיט דעם גראפען באטטהיאני הערטע, דא איילטע ער הערביא אונד מאכטע דען גראפען באטטהיאני דאריבער אויפמערקזאם, דאס ער איהם זיינע געליעבטע גאטטין ענטריסע. דער פערשילדעטע באטטהיאני אבער, דער אייגענטליך נור דאס פיעלע געלד ערהייראטהען וואללטע, קיממערטע זיך אום דאס הערציעהה דעס יודען ניכט אונד וויעז איהן אויף איינע בעליידיגענדע ווייזע אב. ראזענבערג פארדערטע נון דען גראפען צום דועלל הערויס, דאס ער אבער אנפאנגס ניכט אנגענעמען וואללטע, וויל עס אונטער זיינער ווירדע וואר, זיך מיט איינעם יודען צו שלאגען. עס ווארדע נון איין זאגענאננטעס עהרען-געריכט איינגעזעטצט,

---

„געלד אונד ערפאהרונג האבע איך גענוג. זיא בריינגען מיר נור איהרען נאמען צו געבען. ווענן איך איינע גרינדונג אונטער איהרעם קלאנגפאללען נאמען אינס לעבען רופע, דא געניעסט דיעזע גרינדונג איינען אונגעהייערען קרעדיט; אונד אונזער רייכטהום איזט אים פארויס געזיכערט." —

„אבער דיא פירסטען קאינסקי, מיינע אהנען, האבען זיך אן דערארטיגען שפעקולאציאן ניעמאלס בעטהייליגט; דאס איזט איינעם פירסטען אונווירדיג."

„ערלויבען זיא מיר, הערר פירסט, איהרע עלטערן, אדער מיינעטוועגען איהרע אהנען, האבען אויך דערארטיגעס געטהאן, זיא האבען איהרע אונטערגעבענען אונד דיא בויערן געקנעכטעט אונד דיא פאן איהנען בעזעסטען אייגענטהום אויסגעבייטעט. וויר באריזיאנער, וויר געלד-שפעקולאנטען, טהון דאסועלבע. אונזערע בעזעסטען זינד דיא געלד-שפעקולאנטען, אונזערע אונטערגעבענען זינד דיא אקציענבעזיטצער. הערשען וויר ניכט בעססער, וויא איהרע אהנען? איהרע אהנען הערשטען אונד קנעכטעטען מיט איהרעם שווערטע, וויר אבער מיט אונזערעם שפעקולאטיווען גייסטע. הייטע איזט דיא געבורטס-אריסטאקראטיע צו ענדע; היינט הערשט דיא געלד-אריסטאקראטיע. — אלזא שלאגען זיא איין! זיא ווערדען פאן נון אן איינע גאנצע וועלט בעהערשען. טרעטען זיא אלזא אין דאס אונטערנעהמען איין — אונד איך בירגע איהנען, דאס זיא אין איינגען יאהרען איין פערמאגען האבען, פאר וועלכעם זאגאר איהרע שוויגער-מוטטער רעשפעקט האבען ווירד."

דער פירסט ווארדע נאכדענקענד; פינעלשטאק גינג שטאלץ צו זיינער זייטע אויף דער רינגשטראססע אונד וואללטע עס עבען האבען, דאס אללע לייטע זעהען, וויא ער מיט דעם פירסטען שפאציערען געהע.

„זעהען זיא (זאגטע פינעלשטאק) דיא פיעלען שאנען הייזער אויף דער רינגשטראססע דא! דיא מייסטען אונד שאנסטען דערזעלבען געהארען דען באריזיאנערן, אונד וועהרע דיא בארזע ניכט, זא ווירדע וויען ניעמאלס איינע זאלך שאנע רינגשטראססע בעזיטצען."

דיעזע איבערערדונג געלאנג. דער שטאלצע פירסט רייכטע דעם פינעלשטאק דיא האנד מיט דעם וואָרטע: „א ב נ ע מ א כ ט!"

XVIII קאפיטעל.

זייט יענער צוזאממענקונפט מיט פינעלשטאק וואר דער פירסט וויא אויסגעוועכסעלט: ער ווארדע איינער דער אייפריגסטען שפעקולאנטען. ער גינג ניכט מעהר אין דען קלוב, האטטע אויך ניכט זא פיעל צייט מעהר, מיט פאנני צוזאממענצוקאממען; דיא בארזע האטטע איין אונגעהייערעס אינטערעססע פיר איהן; דענן וואס איזט אויך איין קארטען-שפיעל געגען איין מילליאנען-שפיעל אויף דער בארזע!

דאס געשעפט גינג אויך זעהר גוט אונטער פינעלשטאקס לייטונג, אונד דער פירסט מאכטע גראססע געלדסוממען אין זיינע קאססען, קאננטע ווייטער פערשווענדעריש לעבען אונד מוססטע ניכט ביא זיינער שוויעגערמוטטער אום געלד בעטטעלן. אללעס, וואס פינעלשטאק אונטערנאהם, געלאנג, אונד דאס גלענצענדע רעזולטאט פערזעטצטע דען פירסטען אין דיא גראססטע בעגייסטערונג; ער גלויבטע נון אללעס, וואס איהם פינעלשטאק זאגטע, דא יא דאך דער ערפאלג דאפיר געשפראכען. דער פירסט זאה יעטצט דיא גאנצע וועלט צו זיינען פיסען, נאכדעם ער דאך פאן טאג צו טאג רייכער געווארדען.

דיא קליגע פרויא אפפענהיים קאננטע לאנגע ניכט בעגרייפען, וואהער דער פירסט דיעזע אונגעהייערען געלדסוממען הערניממט; זיא וואוסטע יא, דאס פישעלביים איהם ניכט מעהר לייהע. — ענדליך ערפוהר זיא דען גאנצען זאכפערהאלט. זיא ערשראק, דענן זיא אהנטע, גלייך, דאס דיא זאכע ניכט גוט ענדען ווערדע. זיא ליעס שנעלל דען פישעלביים רופען אונד באט איהן, אללעס מאגליכע צו טהון, אום דען פירסטען צום ריקטריטטע פאן דיעזען געפעהרליכען שפעקולאציאנען צו בעוועגען. — „יעטצט איזט עס מיר ערסט לייד (זאגטע זיא), דאס איך דען פירסטען ניכט ליעבער ביא זיינעם קארטען-שפיעלע געלאססען!"

פינעלשטאק פערשפראך, אללעס מאגליכע צו טהון, דאך קאננטע ער זיך קיין רעזולטאט פערשפרעכען, אונד ער זאגטע עס אויך הערויס: „מאן קאנן איינען פאן זיינעם לייבענשאפטליכען קארטען-שפיעלע שווער אבבריינגען; נאך שוויערער נעהם עס אבער, איינען פאם בארזען-שפיעלע, אין דאס ער בערייטס היינגעריססען ווארדע, צוריקצובריינגען!"

פרויא אפפענהיים דאכטע דאראן, איהרע טאכטער פאן דעם אונטערנעהמען דעס פירסטען אין קענטניס צו זעטצען אונד איהר זאגאר דאס ליעבעס-פערהעלטניס צווישען דעם פירסטען אונד פאנני צו ענטדעקען. זיא וואללטע עבען איינע שיידונג הערביפיהרען, דענן זיא וואר ביינאהע דעססען געוויס, דאס באלד איין גראססער קראך פאן פיעלען מילליאנען הערויסקאממע, דער זאגאר איהר גאנצעס פערמאגען פערשלינגען ווירד.

(פארטזעטצונג פאלגט.)

אונזער קולטוסמיניסטער וואָללטע אבער דיעזעס געזעטץ ניכט אויף איינע פערשטאָהלענע וייזע צוזאממענשטעללען לאססען, זאָנדערן לאָדעטע אויך דיא ביידען פרעזידענטען דער ביידען, יודישען קאָנצלייען איין, דאמיט אויך זיא דיעזעם געזעטצע איהרע צושטיממונג געבען.

דער פרעזידענט דער קאָנגרעס-קאנצלייא אבער, נעמליך הערר מארטין שוויינער, וואָללטע דיעזער איינלאדונג ניכט פאָלגע לייסטען, אינדעם ער דעם קולטוס-מיניסטער זאגטע: „וואס וואָללען זיא פאָן אונס, פאָן דען קאָנגרעס-געמיינדען האבען? זייט 13 יאהרען, זייטדעם דיא מיינער קאנצלייא אונטערשטעהענדען געמיינדען זיך אויף גרונדלאגע דער קאָנגרעס-שטאטוטען קאָנשטיטואירט האבען, איזט דא אין אלל דיעזען געמיינדען קיינע איינציגע אונאָרדנונג אין דער מאטריקענפיהרונג פאָרגעקאָממען. דיעזע זינד אלזאָ שאָן 13 יאהר בראוו אונד פאָלגזאם, זיא קאָננען דאהער אויף איטאָנאָמע וויזע איהרע מאטריקען פאָרטפיהרען, אונד מאן ברויכט דא פיר מיינע יודען קיינע בעזאָנדערען איסנאהמס-געזעטצע צו שאפפען. וויר האבען עס אלזאָ גאר ניכט נאָטהיג, אונס אום דיעזעס איסנאהמס-געזעטץ צו קיממערן. — איך געבע מיך דורכאוס ניכט הער, אום בייא שאפפונג איינעס איסנאהמס-געזעטצעס פיר דיא יודען מיטצווירקען, וועלכעס נאמענטליך בייא דער געגענווערטיגען אנטי-סעמיטישען שטראָמונג פאָן אונבערעכענבארען פאָלגען פיר דיא יודען ווערדען קאָנן! — איבריגענס האבע איך פאָן מיינער פארטייא קיינע „פאָללמאכט“, מיך אן זאָלכען געזעטצען צו בעטהייליגען. ווער אבער בייא זאָ איינעם געזעטץ אָהנע פאָללמאכט זיינער פארטייא מיטווירקט, אָדער דאסועלבע שטיללשווייגענד אננימממט, לאָדעט אויף זיך איינע גראָסע פעראנטוואָרטונג!“ — אונד זאָ האט זיך דענן אויך הערר שוויינער בייא דער צוזאממענשטעללונג דיעזעס געזעטצעס ניכט בעטהייליגט.

נון שריעב דיא רעגיערונגס-צייטונג „נעמזעט“: „וויר בעגרייפען דאס פאָרגעהען דעס הערדן שוויינער ניכט. ווענן זיך נאָך דיא אָרטהאָדאָקסען אבער דיעזעס געזעטץ ענטריסטעט העטטען, זאָ העטטע דיעס נאָך איינען זינן, וויל דאס געזעטץ דאָך נור דיא מאנגעלהאפטע מאטריקען-פיהרונג דער אָרטהאָדאָקסען אים אויגע האט — אונד זיעהע! גראדע דער פרעזידענט דער אָרטהאָדאָקסען-פארטייא נאהם דיא איינלאדונג דאנקענד אן אונד געשטאנד דא, דאס אין דען מאטריקענפיהרונגען ווירקליך אָרדנונגס-ווידריגקייטען פאָרקאָממען אונד ערטהיילטע בערייטוויללינגסט דיא פערלאנגטען אויפקלערונגען!“ —

געגען דיעזען פאָרוואורף דער רעגיערונגס-צייטונג פעראָפפענטליכטע הערר שוויינער איינע ערקלערונג, אין וועלכער עס צום שלוססע הייסט: „וואס יענע טרויריגען מאטריקען-פיהרונגס-פערהעלטניססע בעטריפפט, וועלכע דער מיניסטער אים מארמאראָשער קאָמיטאטע געפונדען האט, זאָ וואר איך ניעמאלס איין פערטהיידיגער זאָלכער פערהעלטניססע. איך האבע דעם האָהען קולטוס-מיניסטעריאום אָפט בעווייזע געליעפערט, דאס איך אלס יודע אונד אויפריכטיגער אונגאר דען אינניגסטען וואונש האבע, עס מאָגע קיינע יודישע געמיינדע אים לאנדע געבען, וועלכע ניכט נאָך יעדער ריכטונג איהרע פפליכט ערפיללט. — אבער אונזערע געזעטצגעבונג פערפאָלגט דא איין זאָנדערבארעס פאָרגעהען. — ווענן עס זיך דארום האנדעלטע, עטוואס פיר דיא בילדונג אונד דען פאָרטשריטט דער יודען צו טהון, אלס עס זיך צום ביישפיעל אים לאנדטאגע אום דיא פערווענדונג דעס יודישען לאנד-שולפאָנדעס האנדעלטע, דא זוכטע מאן אונס אללע שוויעריגקייטען ענטגעגענצוזעטצען, אינדעם מאן דא פאָן צווייא יודענטהימערן פאָרטוועהרענד געשפראָכען; מאן טרעננטע דאס יודענטהום אין צווייא פערשיעדענע קאָנפעססיאָנען: אין איינע אָרטהאָדאָקסע אונד איינע נעאָלאָגע. דעמנאך ווערען אין אונגארן צווייא גאנץ פאָן איינאנדער געטרעננטע יודישע קאָנפעססיאָנען, אָהנע דאס דיא איינע פיר דיא אנדערע פעראנטוואָרטליך געמאכט ווערדען קאָננטע. - שפריכט מאן אבער פאָן אונאָרדנונגען, פאָן אונאָרדנונגען אין דער מאטריקען-פיהרונג אונד דערגלייכען, דא שפריכט מאן ווידער פאָן איינעם יודענטהומע אונד מאכט אויך דיא קאָנגרעס-געמיינדען פיר דיא אָרדנונגס-ווידריגקייטען דער אָרטהאָדאָקסען געמיינדען פעראנטוואָרטליך. אלזאָ: דא גיבט עס ווידער קיינע טרעננונג! — איבריגענס, נאכדעם לויט בעשטיממונג דעס קאָנגרעסשטאטוטעס דיא איזראעליטישע קאָנגרעס-קאנצלייא ניכט אונפעראנטוואָרטליך דא שטעהט, זאָנדערן פיר איהר אמטליכעס פאָרגעהען דער פערזאממלונג דער איזראעליטישען דיסטריקטס-פרעזידענטען פעראנטוואָרטליך איזט, זאָ עראכטעטע איך עס פיר מיינע פפליכט, דיא פערזאממלונג דער דיסטריקטס-פרעזידענטען אים לויפע דעס מאָנאטס נאָוועמבער היער איינצוברופען!“

וויר ווערדען אלזאָ היער אים נעכסטען מאָנאטע איינע פערזאממלונג דער איזראעליטישען דיסטריקטס-פרעזידענטען האבען. וואס דיעזע היער איסמאכען ווערדען, קאָננען וויר פרייליך נאָך ניכט וויססען. וואהרשיינליך ווערדען זיא דא איינע דענקשריפט אן דען קולטוס-מיניסטער איסארבייטען, אין וועלכער זיא דאס פאָרגעהען שוויינערס בילליגען אונד געגען דיעזעס איסנאהמס-געזעטץ פראָטעסטירען ווערדען.

וואס דיא אָרטהאָדאָקסען אין דיעזער אנגעלעגענהייט טהון ווערדען, וויססען וויר עבענפאללס ניכט. אונזערער אנזיכט נאָך ווערע עס אויך ערווינשט, דאס מאן היער, וויא אין מאנכען אנדערען שטאאטען דיא מאטריקען-פיהרונג איבערהויפט אללען געמיינדען, אויך דען ניכט-יודישען, איס דען הענדען נימט, אונד זיא דען ציוויל-בעהאָרדען איבערגיבט. אָב דער שטאאט דאדורך אום איינגע 100 בעאמטע מעהר אנשטעללען ווירד, דאס איזט אם ענדע בייא דען אָהנעהין פיעלען איסגאבען קיין גראָסער געגענשטאנד. ווענן דיעס זאָ ווערע, זאָ ווערע דאנן דעם מיניסטער יעדער איינפלוס אויף דיא ראבבינער בענאָממען. דענן זאָלאנגע דיא מאטריקען-פיהרונג דען יודישען געמיינדען אנפערטרויט איזט, ווירד ער זיך אימטער אום דיא בילדונג דעס ראבבינערס, דער דאָך געוועהנליך דיא מאטריקען פיהרט, צו קיממערן האבען; זאָ אבער העטטע מאן ענדליך רוהע.

פערשיעדענע נייאינקייטען.

*(מאָנטעפיאָרע-פעסט.) וויר האבען בערייטס געמעלדעט, דאס אם פערפלאָססענען „שמחת תורה“ דער וועלט-בעריהמטע מאָנטעפיאָרע אין לאָנדאָן זיין הונדערטיעהריגעס געבורטספעסט געפייערט האט. וויא לאָנדאָנער בלעטטער מעלדען, איזט דיעזע פייער מיט גראָסטער פראכט פאָר זיך געגאנגען, דא אן דערזעלבען אויך דיא האָכסטען קרייזע לעבהאפטען אנטהייל גענאָממען. אויס אללען געגענדען קאמען אדרעססען אונד טעלעגראפישע גליקווינשע אונד צוואר ניכט בלאָס אויס אייראָפא, זאָנדערן אויך אויס אמעריקא, אזיען אונד נאָרד-אפריקא. דער גרייזע מאנן איזט נאָך בייא פאָללער גייסטיגען בעוועגליכקייט. ער מאכטע זאָגאר בייא דיעזער געלעגענהייט צווייא זעהר טרעפפליכע בעמערקונגען. ער זאגטע: צווייא אומשטענדע האבען מיך איסעראָרדענטליך איבערראשט: ערסטענס, דאס דיא גאנצע וועלט עס זאָ גענויא געוואוסט, דאס איך אן דיעזעם שמחת תורה 100 יאהרע אלט וואורדע, וועהרענד איך זעלבסט היעפאָן קיינע אהנונג האטטע. איך בין נעמליך אם 8-טען חשון דעס יאהרעס 1784 געבאָרען, איך ווערדע אלזאָ ערסט אין איינגען טאגען 99 יאהרע אלט, ניכט אבער 100. דאָך דיא וועלט וואָללטע מיך עבען איבערראשען, וועסהאלב זיא מיין הונדערטיעהריגעס געבורטס-פעסט אום איין יאהר פריהער צו פייערן זוכטע. אללענפאללס נעהמע איך דיעזע פריידיגע איבערראשונג מיט דאנק ענטגעגען. — צווייטענס

פאָלליעטאָן.

איינע מיש-עהע.

(27-טע פאָרטזעטצונג.)

„אבער, מיין הערר! (זאגטע דער פירסט) מיט וועלכעם רעכטע . . .“

„„נעהמען זיא דאָך (זאגטע פיינעלשטאָק) אונד פירכטען זיא ניכט, דאס זיא פערפפליכטעט זינד, מיר צו דאנקען. עס איזט ניכט דער מיהע ווערטה. וואס זינד 30000 גולדען צווישען מיר אונד איהנען?““

אונד אלס דער פירסט דעננאָך צוידערטע, זאגטע פיינעלשטאָק: „„איך בין ניכט צודרינגליך, איך מישע מיך איך ניכט גערנע אין אנגעלעגענהייטען אנדערער; אבער זיא בעפינדען זיך אין איינער לאגע, דיא ניכט פאָן דויער זיין דארף. איך בין אים שטאנדע, זיא הערויסצוציעהען; אלזאָ שלאגען זיא איין!““

פיינעלשטאָק שטרעקטע דעם פירסטען אויף איינע צודרינגליכע ווייזע דיא האנד ענטגעגען, דער פירסט מוסטע איהם נון דיא זיינגע רייכען; פיינעלשטאָק דריקטע דיא האנד דעס פירסטען אונד זאגטע: „„זעהען זיא, מיין פריינד, דאס אויך איינע מויז איינעם לאָווען נימצליך זיין קאָנן! איך זאגטע איהנען פריהער, פאָר מעהרערען מאָנאטען, דאס איך איהנען איינעס טאגעס נימצליך זיין קאָננטע. זיא נאהמען איינע זעהר אבווייזענדע מיענע אן, אונד איך בין ניכט ווייטער אין זיא געדרונגען, אונד דאָך! זיא זעהען עס, דאס דיעזע טאגע קאָממען. געשטאטטען זיא, דאס איך אָפפען מיט איהנען רעדע?““

„שפרעכען זיא (זאגטע דער פירסט), זיא זינד קיינע מויז, אונד איך בין קיין לאָווע.“

„„איך וואָללטע יא נור (זאגטע פיינעלשטאָק) אויף יענע פאבעל אנשפיעלען. האבען זיא דיעזעלבע ניכט געלעזען? — נון האָרען זיא! איינע מויז קראָך איינמאל איינעם שלאפענדען לאָווען איבער אָהר; דער לאָווע ערוואכטע, שיטטעלטע דיא מויז צור ערדע, דאָך ליעס ער זיא לויפען, דא עס אונטער זיינער ווירדע וואר, זיך מיט איינער מויז אבצוגעבען. איינעס מאגעס געריעטה דער לאָווע אין איין זעהר שטארקעס נעטץ דער לאָווען-יעגער; ער וואר געפאנגען, אונד קאָננטע טראָטץ זיינער שטערקע דאס נעטץ ניכט צעררייסען. דא קאם יענע מויז, צערנאגטע מיט איהרען שארפען צעהנען דאס נעטץ — אונד דער לאָווע וואר גערעטטעט. — „זיעהסט דוא, קאָניג! (זאגטע דיא מויז) דוא האסט דאמאלס אין דיינעם שטאָלצע מיך ניכט מאָרדען וואָללען, אונד נון זיעהסט דוא, דאס דיא קליינע, שוואכע מויז זעלבסט דעם מעכטיגסטען אונד שטאָלצעסטען נימצליך זיין קאָנן!“ — דאָך צור זאכע, מיין פירסט! זיא בעפינדען זיך איך דיעזעם איינענבליקע אין איינער קלעממע; איהרע בעדירפניססע זינד אונערמעסליך אונד איהרע הילפסקוועללען זינד פערשלאָססען.““

„אבער (זאגטע דער פירסט) וואָצו דיעזע געשיכטע? איך בין אונגעדולדיג.“

„„נור געדולד! איך בין נאָך לאנגע ניכט צו ענדע. אם מאָגע נאָך איהרער האָכצייט האבען זיא איהר הויז אויף דעם גלענצענדסטען פוסע איינגעריכטעט, וויא עס עבען איינעם פירסטען געביהרט. אבער דאס פירסטליכע לעבען קאָסטעט שווערע סיממען, אונד דא זיא דאס געלד אויסגעבען, אָהנע צו רעכנען, האבען זיא דאס קאפיטאל מיט דען צינזען פערשווענדעט, זאָ דאס בערייטס דרייפיערטעל-טהיילע איהרעס פערמאָגענס דאהין זינד. איך גלויבע אויך ניכט, דאס זיא דיא אבזיכט האבען, זיך אין צוקונפט איינצושרענקען אונד וויא איין ארמער מאנן צו לעבען. - ניין, זיא מיססען איהרען פירסטליכען הויזשטאנד בייבעהאלטען אונד דאפיר זאָרגען, דאס זיך איהר פערמאָגען ווידער פערגראָסערט אונד ווידער מיללאָנען אין איהרע קאססען פליעסען.““

„נון, וויא מאכט מאן דאס?“

„„אלזאָ, האָרען זיא! אום ווידער פירסטליך לעבען צו קאָננען, שטעהען איהנען צווייערלייא וועגע אָפפען: ענטוועדער זיא ווערפען זיך איהרער שוויגערמוטטער צו פיסען, לייסטען איהר אבביטטע, פערשפרעכען איהר בראוו אונד פאָלגזאם צו זיין, אויף איהרע קאָסטען צו לעבען אונד איהרעס אונבעשרענקטען וויללען זיך צו פיגען. — זיא ווערדען אינוויללינ, ניכט וואהר? — דיעזער ראטה געפעללט איהנען ניכט — אלזאָ: אָדער זיא ציעהען זיך זעלבסט אויס דער פערלעגענהייט אונד פערשאפפען זיך אויף זעלבסטשטענדיגע ווייזע איינען אונגעהייערן רייכטהום.““

„אבער צום טייפעל! קאָממען זיא דאָך צו ענדע! זיא זינד איין סאטאן! זיא קרייכען דא פיעל הערום אונד געטרויען זיך איממער ניכט, דיא זאכע ביים רעכטען נאמען צו נעננען!“ —

„„וואס פיר זינדע? געשעפטע מאכען וואר ניעמאלס איינע זינדע! שלאגען זיא איין, פירסט! איך וויל איהר פיהרער זיין!““

„אבער צו געשעפטען בראויכט מאן געלד אונד ערפאהרונג.“ —